

LEZINGENCYCLUS 'DE WIJZEN IN HET OOSTEN'

VERSLAG LEZING YTTJE FEDDES

11 november 2009

'Hou het idee van de landgoederen overeind, en ga heel zorgvuldig om met intensieve veehouderij'. Dit is één van de adviezen van Yttje Feddes aan Overijssel.

Yttje Feddes is rijksadviseur op het gebied van landschap. Dit houdt in dat zij zich, met een aantal collega's, bezighoudt met vraagstukken en adviezen op landelijk niveau over de invulling van het Nederlandse landschap. Daarvoor neemt de overheid vaak een landschapsadviseur in de arm. 'Wij geven advies voor alle grote vragen op nationale schaal. Voor zover ik het nu kan zien doet Overijssel het goed' aldus Yttje Feddes.

Het gedeelde landschap Het landschap is van ons allemaal. Het is een afspiegeling van de mensen die er wonen. Toch hebben bewoners en organisaties vaak verschillende ambities voor een landschap. De vraag is vaak: hoe verwezenlijken we samen de ambities voor een landschap?

Vroeger De vraag is tegenwoordig of we wel dezelfde ideaalbeelden hebben. Vroeger had iedereen dezelfde ideaalbeelden voor een landschap. Het land werd vooral op een nuttige manier gebruikt. Iedereen had hetzelfde doel: de woeste gronden ontginnen.

In de 17e eeuw begon men het landschap ook op een andere manier te gebruiken. Landgoederen werden als arcadisch decor gebruikt. In de 19e eeuw werden ook parken en steden geïnspireerd op de Engelse stijl. Dit waren vooral particuliere initiatieven. In deze tijd vond de opkomst van natuurbescherming plaats. In de jaren '50 van vorige eeuw begon men met het ontsluiten van het landschap. Er werden wegen aangelegd om de natuur te kunnen laten zien. Hierna, tot aan de jaren '90, werd het landschap steeds functioneler ingericht voor bijvoorbeeld de landbouw.

In de jaren '80 ontdekte men in de Oostvaartseplassen een stukje vergeten gebied. 'Het bleek een geweldig stuk natuurgebied te zijn. Een stukje oernatuur. Dit gaf nieuwe kansen.' vertelt Yttje Feddes.

Tussen small en xxl Bewoners staan pal voor het behoud van een landschap. Meestal gaan zij voor behoud van een landschap in plaats van bijvoorbeeld meer wegen. Hier geven zij vorm aan door acties en demonstraties. Tegenwoordig worden burgers vaak betrokken bij het maken van plannen. Bij kleine opgaven is dit heel waardevol. Burgers hebben vaak zelf ook goede initiatieven, zoals parkbeheer. Yttje benadrukt dat kleine initiatieven van burgers om het landschap mooi te houden belangrijk zijn, maar dat we ons moeten realiseren dat er grote veranderingen aankomen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de klimaatverandering. Hierdoor worden de veengebieden natter, komen de beekdalen omhoog, worden de zomers droger en is er meer ruimte voor de rivieren nodig. 'Vooral dat laatste hebben we in Nederland nog niet onder controle' vertelt Yttje Feddes. 'in de jaren '80 dachten we dat de aanleg van de afsluitdijk voldoende was, ondertussen is men hier al op terug gekomen. Men ziet dat er grootschalige maatregelen nodig zijn'.

Water en dynamiek De Deltacommissie geeft Nederland advies op het gebied van waterveiligheid. Dit rapport schetst de globale koers die Nederland moeten varen om het land waterveilig te houden. Er wordt nu meer nagedacht over de waterbouwkundige opgave dan tot 10 jaar geleden. Toen was dit beperkt. Men dacht dat de aanleg van de afsluitdijk voldoende was. Nu weet men dat deze uiteindelijk toch verhoogd moet worden. De technische benadering van vroeger wordt gecombineerd met de kennis van nu. Per plek in

Nederland moet maatwerk geleverd worden. Denk bijvoorbeeld aan de bypass bij Kampen. De bypass moet in de toekomst het overtollige water uit de IJssel afvoeren. Deze bypass geeft de gemeente Kampen de kans om bij deze bypass te bouwen en deze bypass te gebruiken voor recreatie.

Benutten kansen Wind en Energie Nederland moet ook de mogelijkheden voor alternatieve energie onderzoeken. Bijvoorbeeld de mogelijkheden voor wind cabines. 'Het leuke aan windmolens is dat het ooit begonnen is als een autarkisch idee. Er heeft schaalvergroting plaatsgevonden doordat dit doorontwikkeld is' aldus Yttje, 'Mijn idee is om een groot molenpark in de Noordzee te plaatsen. Niet overal in het landschap. Bijkomend voordeel is dat een windmolenpark ook het vissen bemoeilijkt. Mijn advies is om geen windmolens in Overijssel te plaatsen'. Volgens Yttje Feddes is het wel belangrijk om gemeenten uit Overijssel mee te laten doen aan windenergie. 'Als je ergens langs de kust een groot windmolenpark neerzet, moeten zij de kans krijgen om mee te doen en zo te investeren in duurzame energie.'

Landbouw en duurzaamheid Landbouwproductie is nog steeds belangrijk in Nederland. Yttje Feddes geeft aan dat het goed is de landbouwproductie zo duurzaam mogelijk te organiseren. 'De sector moet goed georganiseerd en gestructureerd worden uit het oogpunt van milieu, duurzaamheid en het welzijn van de dieren.'

Yttje ziet wel een punt van zorg voor Overijssel: 'het landschap is niet voor intensieve veehouderij ingericht. Probeer intensieve veehouderij een onderdeel van het landschap te laten zijn. Dat betekent geen grote voedersilo's, bedrijventerreinen en loodsen. Laat zien dat de dieren een goed leven hebben'. Volgens Yttje Feddes is het voor Overijssel goed om intensieve veehouderij meer te integreren in het landschap. Dit kan bijvoorbeeld door het ontwikkelen van nieuwe landgoederen. 'Het zou mooi zijn als Overijssel het idee van landgoederen verder uitwerkt. Zorg dat jij als provincie de kaders voor zo'n landgoed schept en laat gemeenten en particulieren de rest uitwerken. Laat hen bepalen of er bos, een manege of moestuinen komen.'

Gedeelde verantwoordelijkheden De verantwoordelijkheid voor een landschap is verdeeld over gemeenten, provincies en andere landschappen. Dit maakt het soms lastig om een landschap goed te onderhouden. Dit is wel mogelijk, maar dan moet iedereen zijn eigen rol pakken op zijn eigen schaalniveau. 'De laatste jaren merk je bijvoorbeeld dat waterschappen, steeds meer met ruimtelijke inrichting bezig zijn. ' vertelt Yttje, 'Vroeger dachten ze alleen dat ze bezig waren met sloten verbreden of een dijk te verleggen. Nu doen ze het meer vanuit het besef dat ze met inrichting van het landschap bezig zijn.' Gemeentes zouden zich hier ook veel meer bewust van moeten zijn. Provincies hebben meer de rol om de grotere lijnen te overzien en daarin te investeren.

In Overijssel zijn een aantal gebieden waar de bevolking terugloopt. Het is goed hier oude panden te gebruiken voor nieuwe doeleinden, in plaats van nieuwbouw te bouwen. Ook vindt Yttje dat Overijssel na moet denken over het vormgeven van de bedrijvigheid in Twente: 'Willen jullie dat ieder stadje zelf gaat uitbreiden? Of organiseren jullie het zo dat er alleen in een bepaald gebied uitgebreid gaat worden.'

Kracht van Overijssel In Overijssel hangt het landschap heel erg samen met de identiteit van de inwoners. De kracht van Overijssel is volgens Yttje Feddes om het idee van landgoederen vast te houden. Dit betekent dat Overijssel zorgvuldig moet omgaan met intensieve veehouderij. Langs de randen van deze landgoederen zou dan een pad aangelegd kunnen worden met mooie beplantingen. 'De provincie moet vooral doorgaan met in het landschap investeren. Niet denken dat het prima is zoals het nu is. Het landschap is nooit af.'

Overijssel over 20 jaar Overijssel is een relatief groen stukje Nederland. 'Ik hoop dat Overijssel dit karakter houdt. De bevolkingsdruk is in Overijssel niet zo groot als in de Randstad. Ik hoop dat jullie dit echt als een kwaliteit gaan ontwikkelen!', zegt Yttje. 'Ook hoop ik dat provincie Overijssel heel zorgvuldig omgaat met ontwikkelingen als intensieve veehouderij. Ik hoop dat jullie het landschap recreatief gezien ook mooi houden. Dat betekent meer voet- en fietspaden'.